

12 Särskild löneskatt på pensionskostnader

Lag (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader
Förordningen (1991:704) om fastställande av särskild löneskatt på statens pensionskostnader
16 kap. 17 § IL
prop. 1989/90:110
prop. 1990/91:54
prop. 1990/91:166 s. 43-56, 65-69, 72-74 och 100-101, SkU29
prop. 1991/92:60, SkU10
prop. 1991/92:43
prop. 1992/93:187
prop. 1993/94:50
prop. 1994/95:25
prop. 1994/95:91
prop. 1994/95:122
prop. 1995/96:168
prop. 1995/96:231
prop. 1996/97:12
prop. 1997/98:146
prop. 1997/98:151
prop. 1998/99:16
prop. 1998/99: 109
prop. 1999/2000:2
prop. 2000/01:8

Sammanfattning

Särskild löneskatt på pensionskostnader (SLP) påförs med 24,26 % på kostnaden för utfäst tjänstepension till anställda (SLP-A) och på fysiska personers och dödsboms pensionsavgifter i inkomstslaget näringsverksamhet (SLP-E).

12.1 Allmänt

De pensionskostnader som SLP är tillämplig på kan delas in i två huvudgrupper.

Särskild löneskatt på utfäst tjänstepension = SLP-A

Den som utfäst en tjänstepension ska för 2002 betala SLP med 24,26 % på kostnaden för pensionsutfästelsen. Detta innebär att SLP ska betalas av arbetsgivare för alla pensionsutbetalningar och pensionskostnader utan hänsyn till om avdragsrätt föreligger vid inkomsttaxeringen eller ej (prop. 1990/91:11 s. 45 och 1997/98:146 s. 50). Skattesatsen gäller alla skattskyldiga oavsett företagsform. Den jämkas inte efter räkenskapsårets längd.

Om det är ett handels- eller kommanditbolag eller europeisk ekonomisk intressegruppering, EEIG, som utfäst tjänstepensionen är det numera företaget och inte delägarna som är skattskyldigt till särskild löneskatt för företagets utfästelser.

Även staten, landstingskommuner, kommuner och andra menigheter samt försäkringskassor är skattskyldiga till SLP och ska erlagga SLP på sina pensionskostnader. För statens del fastställs och redovisas SLP i särskild ordning genom Riksförsäkringsverket.

Utländska juridiska personer, som varken har verksamhet med fast driftställe i Sverige eller som ska beskattas till någon del för verksamhet i Sverige, omfattas inte av bestämmelserna i SLPL (se avsnitt 12.1.1).

Det bör observeras, att även om avsättningar till en vinstandelsstiftelse i vissa fall sker med underliggande syfte att bidra till den anställdes pensionering, ska avsättningar till sådan stiftelse inte beläggas med SLP utan med särskild på vissa förvärvsinkomster (1 § p. 6 SLFL). Jfr avsnitt 12.1.1.

Eftersom pensionskostnader för utfäst tjänstepension i normalfallet avser anställda eller f.d. anställda används har beteckningen SLP-A.

Särskild löneskatt på avdrag för egen P-försäkringsavgift i näringsverksamhet = SLP-E

Fysiska personer eller dödsbon som medges avdrag för avgift för egen pensionsförsäkring eller inbetalning på eget pensionssparkonto i inkomstslaget näringsverksamhet är skattskyldiga enligt SLPL och ska erlagga SLP med 24,26 % på avgiften. Eftersom berörda pensionskostnader avser näringsidkare används här beteckningen SLP-E.

SLPL är inte tillämplig på pensionsavgifter som dras av som allmänt avdrag. Avgifterna kan ju i sådant fall sägas vara betalda med medel som vid intjänandet belagts med arbetsgivaravgifter,

egenavgifter eller, i vissa fall, särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster (SLF).

Efter dispens (59 kapitlet 8 – 12 §§ IL) kan avdrag för pensionsförsäkringspremier eller inbetalningar på eget pensionssparkonto i vissa fall få göras i inkomstslaget kapital. Avgifter som dras av i kapital ska inte heller ingå i underlaget för SLP-E.

Numera gäller att en fysisk person som medges avdrag för pensionsförsäkringspremie eller inbetalning på pensionssparkonto inte ska betala särskild löneskatt på pensionskostnader om avdraget görs från ersättning som har utgjort underlag för arbetsgivaravgifter eller särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster. Se vidare avsnitt 12.1.3 nedan.

Underlaget fastställs vid taxeringen

SLP som staten ska betala fastställs i särskild ordning genom Riksförsäkringsverket. För övriga skattskyldiga fastställs beskattningsunderlaget vid den årliga inkomsttaxeringen. TL:s bestämmelser är således tillämpliga, vilket bl.a. innebär att reglerna om omprövning och överklagande samt skattetillägg är tillämpliga för SLP. Uppgiftsskyldigheten finns reglerad i 2 kap. 2,4 och 7 §§ LSK.

Även icke-statliga arbetsgivare, vars arbetstagare omfattas av reglerna om statlig tjänstepension och som har avdragsrätt för pensionsavgifter som inbetalas till Statens löne- och pensionsverk, SPV, och Försäkringsföreningen för det Statliga Området, FSO (RSV:s skrivelse 2001-03-12, dnr 3489-01/100), ska numera själva deklarerat underlaget för SLP. SPV administrerar de utfästa pensionerna för dessa arbetsgivare (se RSV:s skrivelse 1998-08-28, dnr 7455-98/900).

SLP debiteras som preliminär och slutlig skatt

Att beskattningsunderlaget fastställs vid den årliga inkomsttaxeringen innebär, att SLP kommer att ingå i den slutliga skatten. Det innebär också att SLP ska beaktas vid debitering av preliminär skatt. Någon redovisning av SLP ska alltså inte ske i arbetsgivarens skattedeklarationer även om den avser utfäst tjänstepension. Jfr särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster (SLF) som redovisas i skattedeklarationerna om den avser anställda.

Bokföringsmässiga grunder

Vid beräkning av beskattningsunderlaget för SLP ska bokföringsmässiga grunder tillämpas för alla skattskyldiga. Begreppet har sin motsvarighet i 14 kap. 2 § IL.

AMF-försäkringar

RSV har i en skrivelse 2001-02-20, dnr 354-00/540 uttalat, att bokföringsmässiga grunder ska tillämpas på reserveringar för AMF-avgifter på löneskulder och då även den del av avgifterna som utgörs av pensionsförsäkringspremier. Detta innebär att en

sådan reservering ska bli föremål för SLP och medtas i beskattningsunderlaget till SLP. Jfr. vad som sägs under avsnitt 11.3.2 avseende ITP-premier.

SLP avdragsgill vid inkomsttaxeringen

SLP är avdragsgill vid inkomsttaxeringen (16 kap. 17 § IL). Eftersom näringsverksamhet redovisas enligt bokföringsmässiga grunder, ska SLP beräknas och kostnadsföras för det beskattningsår på vilket den belöper.

Särskilda kostnadsposter vid inkomsttaxeringen

Fysiska personer eller dödsbon som driver näringsverksamhet kan komma att påföras både SLP-A och SLP-E. Avdraget för SLP måste då delas upp i två poster. Orsaken är att avdraget för SLP-A ska göras före beräkning av avdragsutrymmet för egna pensionsavgifter i förvärvskällan (59 kap. 4 § IL). Det avdrag för egen pensionsavgift som medges i förvärvskällan läggs i sin tur till grund för avdrag för SLP-E. Trots att skattesatsen för SLP-A och SLP-E är densamma gör avdragsordningen det nödvändigt att skilja mellan SLP-A och SLP-E för fysiska personer och dödsbon som näringsidkare.

Förhandsbesked

Förhandsbesked om SLP kan sökas hos Skatterättsnämnden enligt lagen (1998:189) om förhandsbesked i taxeringsfrågor.

Särskild löneskatt på pensionskostnader

SLP-A

Betalas av	den som utfäst en tjänstepension
Underlag	- kostnader för tryggnadsavgifter - kostnader för utbetalning av otryggade pensioner
Skattesats	24,26 %
Debitering, betalning, avdragsrätt etc.	underlaget för SLP-A fastställs vid den årliga taxeringen; debitering sker som preliminär och slutlig skatt; avdrag medges enligt 16 kap. 17 § IL för det beskattningsår på vilket SLP-A belöper

SLP-E

Betalas av	fysisk person som driver näringsverksamhet under enskild firma
Underlag	medgivet avdrag för egen pensionsförsäkringsavgift i förvärvskälla i inkomstslaget näringsverksamhet
Skattesats	24,26 %

Debitering, betalning, avdragsrätt etc. Underlaget fastställs vid den årliga taxeringen debitering sker som preliminär och slutlig skatt; avdrag medges enligt 16 kap. 17 § IL för det beskattningsår på vilket SLP-E belöper

12.1.1 SLP för kostnader på utfäst tjänstepension

Skattskyldig

Den som utfäst en tjänstepension är enligt 1 § SLPL skyldig att för 2002 betala SLP på kostnaden för utfästelsen med 24,26 %. Har tjänstepensionen utfästs av ett handels- eller kommanditbolag eller EEIG är dessa och inte delägarna skattskyldiga till SLP för företagets utfästelser.

Av lagtextens ordalydelse att döma är tillämpningsområdet för SLP vittomfattande och omfattar både svenska och utländska arbetsgivare. I RÅ 1999 not 154 har RR dock funnit att utländska arbetsgivare som varken är hemmahörande i Sverige eller bedriver näringsverksamhet från fast driftställe i Sverige inte är skattskyldiga till SLP. Detta gäller också utländsk arbetsgivare som bedriver verksamhet som hänför sig till fastighet här utan att fast driftställe föreligger. SRN uttalade, med instämmande av RR, att SLP måste betraktas som en skatt, som beträffande systemet för dess fastställande behandlas som en inkomstskatt. Om en utländsk juridisk person skulle ha ett fast driftställe i Sverige, ska endast de kostnader för pensioner som belöper på det fasta driftstället ingå i beskattningsunderlaget till SLP.

Frågan i vad mån ett svenskt företag som har direkt eller indirekt verksamhet i utlandet ska betala SLP för utfästelser av tjänstepensionsförsäkringar, som har tryggats och bokförts i företaget i Sverige som pensionskostnad avseende personal utomlands, har inte prövats i rättspraxis. Av vare sig lagtexten eller förarbetena kan utläsas att det skulle ha någon betydelse för bedömningen under vilka förhållanden personalen i utlandet är anställd. Enligt RSV:s uppfattning torde skattskyldighet i sådana fall alltid föreligga, oavsett om arbetsgivaren i Sverige fakturerar pensionskostnaden vidare till ett utländskt koncernbolag (LR Stockholm 2001-06-21, målnr 7418.01 och 2001-12-07, målnr 569-01).

Skattskyldigheten till SLP kan endast överföras genom en överlåtelse av pensionsutfästelserna eller genom fusion.

Avveckling av aktiebolag

Ett aktiebolag som inte höjt aktiekapitalet till den nya minimigränsen 100 000 kr kunde enligt lagen (1996:761) om inkomstskatteregler m.m. med anledning av ändrade bestämmelser om aktiekapitalets storlek (avvecklingslagen) fortsätta verksamheten i annan företagsform utan att några skattekonsekvenser uppkom.

Enligt 8 § denna lag anses vid tillämpning av SLPL aktiebolaget och det övertagande företaget utgöra en skattskyldig. Detta kan få till följd att jämningsreglerna i 2 § tredje stycket SLPL inte behöver tillämpas och underskott vid beräkning av beskattningsunderlaget enligt 2 § j) kan utnyttjas av det övertagande företaget.

SLP på utfäst tjänstepension ska normalt betalas av arbetsgivaren eller den f.d. arbetsgivaren. Detta gäller även om någon annan anlitas för utbetalning av pensionerna, t.ex. för kommunernas del KPA (prop. 1990/91:166 s. 65) och t.ex. när pensioner som skuldförs på konto Avsatt till pensioner kreditförsäkras. Utbetalningen av pensionen sker i sådant fall genom PRI Pensions-tjänst AB, som återkräver beloppet av den som utfäst pensionen.

Även kommunerna ska påföras SLP. Det är den kommun som utfäst pensionen som är skattskyldig, även om utbetalningen i allmänhet sköts av KPA. Staten påförs särskild löneskatt på sina pensionskostnader i särskild ordning (5 § SLPL, se SFS 1991:704).

Vid bolagisering av statlig och kommunal verksamhet ska det vederlag som utgår för de överförda pensionsutfästelserna öka myndighetens respektive kommunens beskattningsunderlag (2 § 1 st. e) SLPL) oavsett i vilken form vederlaget utgår.

Preliminär och slutlig skatt påförs också stiftelser och allmännyttiga, ideella föreningar som inte är skattskyldiga att betala inkomstskatt men som har anställda för vilka de betalar ITP-avgift e.d. Även försäkringskassorna är skyldiga att betala SLP.

Arbetsgivares konkurs

Utformningen av reglerna innebär att arbetsgivarens konkurs kan medföra att SLP inte kan tas ut. Det gäller t.ex. när ett pensionsåtagande har säkerställts genom att arbetsgivaren tecknat en kapitalförsäkring som pantsatts till pensionsborgenären (prop. 1990/91:166 s. 65). Arbetsgivare ska inte heller betala SLP i det fall en anställd förlorar sin pensionsfordran på arbetsgivaren, som är säkerställd med en pantsatt kapitalförsäkring, om panten realiseras och den anställde får ut sina pensionspengar. I sådant fall torde arbetsgivaren i stället påföras arbetsgivaravgifter, alternativt särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster i det fall att den anställde uppnått ordinarie pensionsålder.

Utfäst tjänstepension

SLP tas ut på kostnaden för utfäst tjänstepension oavsett om pensionsutfästelsen tryggats eller inte. SLP tas ut på direkt utbetalda pensioner (direktpension) och på s.k. förmedlingspensioner (avsnitt 11).

Tryggad pensionsutfästelse

Med begreppet tryggad pensionsutfästelse avses i SLPL arbetsgivarens kostnad för tryggande av pensionsåtaganden genom

- köp av pensionsförsäkring (tjänstepensionsförsäkring, se 58 kap. 7 § IL),
- avsättning till pensionsstiftelse eller
- avsättning till konto Avsatt till pensioner eller Avsättningar för pensioner eller liknande förpliktelser enligt ÅRL.

Vad "Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser" ska anses innebära är föremål för prövning i Regeringsrätten genom överklagat förhandsbesked.

För närmare detaljer avseende tryggande av pensioner, se avsnitt 11.

För tryggade pensionsförmåner gäller att SLP ska påföras vid tryggandet. Detta gäller oavsett om avdrag medges vid inkomsttaxeringen eller ej (prop. 1990/91:166 s. 45 och 66). Detta gäller exempelvis när tryggande har skett med avsättningar till två pensionsstiftelser varav en stiftelse med avdragsgilla pensionsåtaganden och en med icke avdragsgilla pensionsåtaganden.

Icke tryggad pensionsutfästelse

Har pensionsutfästelsen inte tryggats på något av ovan nämnda tre sätt anses den som en icke tryggad pensionsutfästelse. En pensionsutfästelse som säkerställts genom t.ex. företagshypotek, bankgaranti eller kapitalförsäkring och som endast är upptagen inom linjen såsom ansvarsförbindelse i bokslutet, är alltså att anse som icke tryggad. De statliga tjänstepensionsutfästelserna garanteras av staten och är inte heller de tryggade i SLPL:s mening.

Även om pensionsutfästelser numera i allmänhet tryggas förekommer fortfarande gamla, icke tryggade pensionsförmåner. För icke tryggade pensionsförmåner gäller att SLP tas ut i takt med utbetalningen. Det gäller även om förmånerna tjänats in före skattereformen. SLP på statliga tjänstepensioner debiteras i särskild ordning.

Årsredovisningslagen

Fr.o.m. 1996 är vissa bestämmelser i BFL ersatta av bestämmelser i ÅRL. Bl.a. ändrades rubriceringen i balansräkningen av avsättning för pensioner. Med anledning av detta gjordes också ändringar i TrL, där en ny paragraf infördes, 8 a §. I RÅ 2001 not 166 hade pensionsutfästelser gjorts som hade säkerställts med panträtt i kapitalförsäkring eller pensionsstiftelse. Utfästelsen hade skuldförts i balansräkningen. RR ansåg att SLP skulle betalas först när pensionen betalades ut. Frågan hur dessa ändringar ska tolkas med avseende på SLP är föremål för prövning i RR genom ett överklagat förhandsbesked

Utan pensionsutfästelse ingen beskattning	Medel som betalas ut utan att grunda sig på en utfästelse om tjänstepension beskattas inte enligt SLPL. Utbetalningar från vinstandelsstiftelser ska således inte beläggas med SLP liksom inte heller pensioner som betalas ut med statsmedel av Sveriges Författarfond (prop. 1990/91:166 s. 66).
Uppgifter i självdeklarationen	Beskattningsunderlaget för SLP på utfäst pensionsförmån ska fastställas vid den årliga taxeringen. Den som utfäst en tjänstepension ska därför i självdeklarationen lämna uppgift om kostnaderna under beskattningsåret för utfästelserna även om kostnaderna vidarefakturerats till annan arbetsgivare. Bestämmelserna gäller generellt för alla. Utländska arbetsgivare, som är skattskyldiga för SLP, ska lämna uppgifterna på deklaraionsblankett SD 2. Angående avdragstidpunkt för särskild löneskatt vid inkomsttaxeringen gäller bokföringsmässiga grunder.
Beskattningsår	Begreppet beskattningsår har samma innebörd som i 1 kap. 13-15 §§ IL. För staten, landstingskommuner, kommuner och kommunförbund är beskattningsåret lika med kalenderår (4 § SLPL). Försäkringskassorna tillhör inte denna grupp. De ska i stället använda sitt räkenskapsår 1 juli - 30 juni som beskattningsår. Om beskattningsåret är längre eller kortare än tolv månader och det finns ett konto Avsatt till pensioner eller Avsättningar för pensioner eller liknande förpliktelser, ska den del av skatteunderlaget som framgår av 2 § 1 st. h) SLPL jämkas, se nedan.
Skatteunderlag	Bestämmelserna om skatteunderlag avseende utfäst tjänstepension finns i 2 § SLPL. Första och andra styckena i detta lagrum innehåller ett avräkningsförfarande.
Avräkningsförfarande	Beskattningsunderlaget ska beräknas som den under beskattningsåret uppkomna skillnaden mellan <i>å ena sidan summan av</i> a) avgift för tjänstepensionsförsäkring b) avsättning till pensionsstiftelse, c) ökning av konto Avsatt till pensioner eller sådan delpost som avses i 8 a § TrL, d) utbetalda pensioner som inte utgår enligt lag eller på grund av tjänstepensionsförsäkring, e) utgiven ersättning för av annan övertagen pensionsutfästelse, <i>å andra sidan summan av</i> f) gottgörelse från pensionsstiftelse

g) minskning av konto Avsatt till pensioner eller sådan delpost som avses i 8 a § TrL,

h) 85 % av bokförd skuld på konto Avsatt till pensioner eller sådan delpost som avses i 8 a § TrL vid beskattningsårets ingång multiplicerad med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret.

i) erhållen ersättning för övertagen pensionsutfästelse,

j) negativt belopp som föregående beskattningsår uppkommit vid tillämpning av denna paragraf.

I posten a) ovan ska inte medräknas avgift för sådan gruppsjukförsäkring som omfattas av 1 § 1 st. p. 4 SLFL.

Posterna a) - e) och h) i avräkningsschemat är inte knutna till det avdrag som medges vid inkomsttaxeringen utan utgörs av faktiskt betald pensionsförsäkringsavgift, faktiskt gjord avsättning etc. Något krav på att en skuldföring ska vara förenad med en kreditförsäkring finns inte för att SLP ska kunna utgå (SkU (1992/93:31 s. 91). I posterna a) - e) inräknas även administrationskostnader hos försäkringsgivare e.d. I punkt c) ingår exempelvis inte utfästelse om direktpension som har säkerställts med pantsatt kapitalförsäkring (RÅ 2001 not. 166).

I avsättning till pensionsstiftelser ingår ibland också ersättning till stiftelsen för att utföra vissa typiska arbetsgivaruppgifter (jfr. avsnitt 11, pensioner). Det är dock bara avsättningar till pensionsstiftelse avseende stiftelsens egen verksamhet som läggs till grund för SLP. Man måste alltså i detta avseende skilja mellan arbetsgivarens och pensionsstiftelsens kostnader.

Vid beräkning av beskattningsunderlaget ska bokföringsmässiga grunder tillämpas.

Avräkningsförfarandet, som ska göras för varje beskattningsår, medför att skatten på flertalet tryggade pensionsutfästelser tas ut i takt med intjänandet. Icke tryggade pensionsutfästelser kommer däremot normalt att beskattas vid utbetalningen. Detta gäller även om pensionsåtagandet har säkerställts genom företagshypotek, bankgaranti, kapitalförsäkring e.d. om någon skuldföring enligt TrL:s bestämmelser inte gjorts i räkenskaperna.

Exempel

Ett aktiebolag utfäster år 2002 pension till en av de anställda, Andersson (arbetstagare utan bestämmande inflytande enligt 5 § TrL). Utfästelsen tryggas genom kontoavsättning. Konto Avsatt till pensioner ökas vid bokslutet med belopp som svarar mot utfästelsen. Ökningen av

kontoavsättningen resulterar i en pluspost i avräkningsschemat (c), vilken samtidigt kommer att utgöra SLP-underlag. År 2004 går Andersson i pension. Det belopp som betalas ut i pension till honom kommer då att tas upp som en pluspost vid beräkning av underlag för SLP (posten d i avräkningsschemat). Pensionsreserven minskar emellertid i och med utbetalningen, och bolaget reducerar därför vid bokslutet det skuldförda beloppet på konto Avsatt till pensioner. Minskningen utgör en avdragspost i avräkningsschemat (g). Om företaget vid Anderssons pensionering år 2004 anställer en ny medarbetare, Bengtsson, och utfäster pension till denne påverkar detta också pensionsreserven. Skuldföringen på kontot Avsatt till pensioner kan på så sätt komma att öka trots att en pensionsutbetalning skett.

Tjänstepensionsförsäkring

Att en pensionsutfästelse kan tryggas genom tjänstepensionsförsäkring har nämnts ovan. Med detta begrepp avses försäkring enligt 58 kap. 2 § 1 st. och 4 – 16 §§ IL. Avgifter för tjänstepensionsförsäkringar ska tas upp som pluspost (a) i avräkningsschemat. Undantag gäller för vissa gruppsjukförsäkringar som tecknats p.g.a. kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer, se nedan. Avgifter för andra P-klassade sjukförsäkringar som en arbetsgivare tecknat för sina anställda ska emellertid ingå i underlaget för SLP. Däremot ska ingen avräkning göras på grund av återköp, återbetalning av oförbrukad premie eller genom premiefrielse samt återbäring från underlaget avseende posten a) i avräkningsschemat. Jfr vad som sägs nedan under rubriken Återbäring.

Avtalspension SAF-LO (ASL)

Avtalspension SAF-LO är en premiebaserad tjänstepension inom AMF-försäkringar, se vidare avsnitt 12.1.2 nedan. Avgifter för avtalspension SAF-LO och den därtill hörande premiefrielseförsäkringen bör läggas till grund för SLP.

Gruppsjukförsäkring enligt kollektivavtal

Ersättning som utgör komplement till förtidspension eller sjukbidrag och som utgår p.g.a. gruppsjukförsäkring vilken åtnjuts enligt grunder fastställda i kollektivavtal, beskattas enligt reglerna om SLF (1 § 1 st. p. 4 SLFL). Detta gäller oavsett om gruppsjukförsäkringen är klassad som K-försäkring (som t.ex. AGS) eller som P-försäkring (som t.ex. ITP:s sjukpensionsdel). För att undvika dubbelbeskattning av de P-klassade försäkringarna har i 2 § 2 st. SLPL tagits in en undantagsregel, som innebär att premier för sådana gruppsjukförsäkringar inte ska ingå i SLP-underlaget. Den del av ITP-avgiften (0,10 %/0,37 %) som avser ITP:s sjukpension ska därför inte räknas med som pluspost i avräkningsförfarandet (SkU 1990/91:29 s. 45). AGS är inte klassad som P-försäkring utan som K-försäkring. AGS-premien ska alltså redan av det skälet inte ingå i underlaget för SLP.

Individuellt tecknade, P-klassade sjukförsäkringar

Det förekommer också att arbetsgivare tecknar individuella, P-klassade sjukförsäkringar för vissa anställda. Det är t.ex. vanligt att fåmansföretag tecknar sådan tjänstepensionsförsäkring för företagsledare. Undantaget ovan gäller enbart kollektivavtalsreglerade gruppsjukförsäkringar. Premier för individuella, P-klassade sjukförsäkringar som tagits i samband med tjänst följer huvudregeln och ska räknas med i SLP-underlaget (posten a i avräkningsschemat).

Utländska försäkringar

SKM kan efter ansökan förklara att en försäkring som meddelats i utomlands bedriven försäkringsrörelse ska anses som en P-försäkring (58 kap. 5 § IL). Har SKM lämnat sådan förklaring ska avgifterna för den utländska försäkringen räknas in i underlaget för SLP. SKM:s beslut kan överklagas hos RSV. Fr.o.m. 1997-01-01 gäller att utländska pensionsförsäkringar och utländska tjänstepensionsordningar i vissa fall anses som pensionsförsäkringar (prop. 1995/96:231, SkU 4, SFS 1996:1240) enligt 58 kap. 5 § IL. Dessa bestämmelser har beskrivits utförligt i Skattenytt 1997 nr 5 s. 289 ff.

Kontoavsättningar

Vid avsättningar till konto Avsatt till pensioner får ett visst schablonmässigt avdrag göras vid beräkningen av skatteunderlaget (2 § 1 st. h) SLPL). Detta beror på att det i sådana avsättningar ingår en uppräkningsfaktor som tar hänsyn till inflationen, vissa räntefaktorer m.m. Avsikten är att den del av avsättningen som avser sådan uppräkningsfaktor inte ska träffas av SLP. Schablonberäkningen av skatteunderlaget anknyter till de principer som gäller för uttag av avkastningsskatt på pensionsmedel (AvP) vid kontoavsättningar.

Återbäring

Det förekommer att försäkringsgivare ger premieåterbäring p.g.a. överkonsolidering som uppkommit som överskott i försäkringsrörelsen, exempelvis Alecta (f.d. SPP), Arkitekternas pensionskassa, Pressens pensionskassa, Kooperationens pensionskassa, m.fl. I RÅ 2000 not 54 har RR ansett att återbäring från försäkringsbolaget Alecta av överskott från försäkringsrörelsen avseende pensionsförsäkringar inte ska påverka beskattningsunderlaget för SLP. Detta innebär att en sådan återbäring inte ska minska premieinbetalningarna vid beräkning av beskattningsunderlaget enligt 2 § a) SLPL. Inte heller får en sådan återbäring minska tidigare beskattningsårs skatteunderlag. Arbetsgivarna har av försäkringsgivarna fått uppgift om återbäringens storlek. I vissa fall har arbetsgivarna även fått uppgift om att återbäringen utgör kostnadsnedsättning som ska reducera underlaget för särskild löneskatt med erhållet belopp. Ett sådant förfarande torde normalt inte kunna godtas i enlighet med RR:s dom enligt ovan.

Avsättning till pensionsstiftelse

Avsättning till pensionsstiftelse ska tas upp i sin helhet i beskattningsunderlaget utan uppdelning av avsättningen i beräknat avsättningsutrymme för pensionsreserv och administrationskostnader för stiftelseförvaltningen. Kostnaderna för förvaltningen ska erläggas av stiftelsen ur stiftelsens medel. Jfr avsnitt 11, pensioner.

Jämkning p.g.a. beskattningsårets längd

Schablonberäkningen av skatteunderlaget för kontoavsättningar bygger på att beskattningsåret omfattar tolv månader. Om beskattningsåret är längre eller kortare är det nödvändigt att i motsvarande mån justera det schablonmässiga avdraget enligt 2 § första st. h) SLPL. Detsamma gäller om pensionsskuld, som avser konto Avsatt till pensioner eller motsvarande delpost under konto Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser, helt upplösts under beskattningsåret. Upplöses nämnda konton endast delvis, dvs. ett belopp kvarstår på kontot, görs inte någon jämkning.

Övertagandesituationer

Om en ny arbetsgivare övertar en pensionsutfästelse, som tidigare tryggats med avdragsrätt, ska SLP inte påföras ett belopp som motsvarar erhållen ersättning för den övertagna utfästelsen.

Exempel

För den nye arbetsgivaren resulterar trygghandet av de övertagna utfästelserna i en pluspost, a, b eller c i schemat. Erhållen ersättning är en avdragspost, i.

För den tidigare arbetsgivaren blir utbetald ersättning en pluspost, e. Att denne befrias från pensionsutfästelsen kan emellertid samtidigt resultera i en minskning av konto Avsatt till pensioner, avdragsposten g. Det praktiska resultatet kan också bli att ytterligare kontoavsättning inte behöver göras för andra pensionsutfästelser, dvs. plusposten vid c i avräkningsschemat blir mindre än den annars skulle ha blivit.

Bestämmelserna innebär att SLP i praktiken kommer att belasta den arbetsgivare hos vilken pensionsrätten har tjänats in. Detta gäller alla övertaganden oavsett om de avser tryggade eller otryggade pensionsförmåner. Ibland utgår ersättning för övertagande av pensionsutfästelse inte i samband med att den anställda byter arbetsgivare utan först när pensionen betalas ut. Även i sådana fall ska beskattningsunderlaget påverkas (se vidare prop. 1990/91:166 s. 67).

I RÅ 2001 ref. 45 prövade RR följande fråga. Viss verksamhet inkl. personal skulle överföras till två dotterbolag. Ansvaret för pensionsutfästelserna skulle också överföras. Utfästelserna var i moderbolaget tryggade genom två pensionsstiftelser och skulle i

försättningen tryggas genom samma stiftelser eller två nybildade pensionsstiftelser. Någon särskild ersättning för övertagandet av utfästelserna skulle inte lämnas av moderbolaget. Frågan gällde bl.a. om någon ersättning ändå skulle anses ha lämnats och föranleda beskattning, bl.a. för SLP. RR ansåg inte det, eftersom arbetsgivaren inte hade något utrymme att förfoga över stiftelsemedlen.

Vid överlåtelse och övertagande av pensionsutfästelser mellan arbetsgivare, som tryggt sina pensionsutfästelser genom en pensionsstiftelse, kan hela stiftelsen överlåtas mellan företagen efter tillstånd från tillsynsmyndigheten enligt 24 § lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelser m.m., TrL.

Överföringen påverkar mot bakgrund av RR-domen inte beskattningsunderlaget till den särskilda löneskatten för något av företagen.

I RÅ 1997 ref 30 II ansåg RR att avdrag vid inkomsttaxeringen skulle ges för lämnad ersättning inklusive administrationsbidrag till annat bolag i samma koncern för överflyttning av ansvaret för pensionsutfästelser. Motsvarande belopp ska även tas upp i beräkning av beskattningsunderlaget till SLP.

I RÅ 2000 ref 28 medgav RR överlåtelse av vid inkomsttaxeringen icke avdragsgilla direktpensionsutfästelser mellan ett svenskt företag och en s.k. Discretionary Trust på Guernsey. Vederlaget redovisades i det svenska företagets beskattningsunderlag till SLP.

I 2 § 4 st. SLPL finns särskilda regler för övertagandesituationer mellan arbetsgivare som inte är skattskyldig för SLP (arbetsgivare i utlandet) och arbetsgivare som är skattskyldig. Om den nye arbetsgivaren inte är skattskyldig för SLP får posten e) för den tidigare arbetsgivaren inte understiga värdet av den övertagna pensionsutfästelsen. Om å andra sidan den tidigare arbetsgivaren inte är skattskyldig för SLP får posten i) för den nye arbetsgivaren inte överstiga värdet av den övertagna pensionsutfästelsen (prop. 1990/91:166 s. 67).

Fusion

Några särskilda regler om SLP vid fusion finns inte i SLPL.

I RÅ 2000 ref 36 förklarade RR i ett mål avseende särskild löneskatt på pensionskostnader och underskott enligt 2 § j) SLPL (negativt belopp från föregående beskattningsår), att några regler om fusion inte finns i SLPL och inte heller i lagen (1998:1603) om beskattning vid fusioner, fissioner och verksamhetsöverlåtelser (numera 37 kap. IL). Således var effekterna av en fusion oregerade i lag vad avser SLP. Regeringsrätten anförde beträffande

kopplingen i 5 § SLPL till taxeringslagen och inkomstskattelagen, följande:

”Med hänsyn till den nu beskrivna anknytningen mellan den särskilda löneskatten och inkomstbeskattningen talar enligt Regeringsrättens mening starka materiella och taxeringstekniska skäl för att låta det uttag av löneskatt som ska ske vid taxeringen för det beskattningsår då en fusion genomförs följa den ordning som gäller vid inkomstbeskattningen. Denna ordning innebär i enlighet med det föregående att det övertagande företaget träder i det överlåtande företags ställe såvitt avser skattskyldigheten för löneskatt.”

Underskott vid avräkningsförfarandet

Vid beräkning av underlaget för SLP kan i vissa fall underskott uppkomma. Ett sådant underskott får dras av från underlaget närmast följande beskattningsår (2 § 1 st. SLPL).

Ett underskott som uppkommer vid beräkning av beskattningsunderlaget får inte överföras till annan arbetsgivare, t.ex. i samband med övertagande av pensionsutfästelse genom företagsöverlåtelse. Det får inte heller överföras till annat företag i samma koncern e.d. Underskott får dock överföras vid fusion (se ovan).

12.1.2 Några speciella frågor kring SLP

Kollektivavtalsområdet

Arbetsgivare som är medlem i SAF-förbund är enligt kollektivavtal skyldig att teckna försäkringar för sina anställda. Motsvarande gäller för oorganiserade arbetsgivare som har slutit kollektivavtal, s.k. hängavtal, med fackförbund. Även arbetsgivare som inte tecknat kollektivavtal kan frivilligt teckna avtalsförsäkringar för sina anställda.

AMF

Samtliga arbetsgivare som är bundna av kollektivavtal måste teckna försäkringsavtal med Arbetsmarknadsförsäkringar (AMF) om följande AMF-försäkringar (obruttet försäkringspaket):

AGB - försäkring om avgångsbidrag
AGS – avtalsgruppsjukförsäkring
Avtalspension SAF-LO (ASL) - pensionspremie
- premiebefrielse
TFA - trygghetsförsäkring vid arbetsskada
TGL - tjänstegrupplivförsäkring.

AMF för arbetare

Arbetare omfattas av alla AMF-försäkringarna enligt ovan. Med arbetare förstås här anställda som omfattas av lönekollektivavtal för arbetare träffat mellan förbund inom SAF och LO.

AMF för tjänstemän

Tjänstemän omfattas enbart av TFA. Med tjänstemän förstås anställda för vilka förbund inom SAF och PTK träffat avtal om allmänna tjänstevillkor för tjänstemän.

**AMF för egen företagare
SLP på ASL-delen
av AMF**

Angående AMF för egen företagare, se nedan.

Av avgiften för AMF-försäkringarna för år 2002 är det enbart pensionspremie och avgift för premiefrielse enligt det nya pensionsavtalet som ska ingå i underlaget för SLP. Ersättning som betalas ut från AGB, AGS och TFA beläggs i viss utsträckning med SLF.

**Debiteringen av
AMF-premier**

Arbetsgivaren erlägger under kalenderåret en preliminär premie till FORA Försäkringscentral AB, vilken handhar försäkringsavtal, debitering och information avseende AMF-försäkringarna, uppdelad på sex betalningstillfällen (varje jämn månad). Den preliminära premien för år 2002 baseras på den årslönesumma som företaget uppgivit för år 2000 uppräknat med 15 %. Slutlig premie beräknas på grundval av faktiskt utbetald (kontantprincipen) årslönesumma för det år premien avser. Semestermedel som arbetsgivaren betalar ut under året men som avser föregående år ska räknas in i lönesumman. Sker utbetalningen via semesterkassa ska de medel som arbetsgivaren betalar in till semesterkassan räknas in i lönesumman. Förutom dessa kontanta bruttobelopp ska värde av fri kost och fri bostad tas med. Där- emot räknas förmånsvärde av fri bil samt bil- och traktamentersättning inte in i AMF-underlaget.

För kalenderåret 2002 ingår i AMF-premierna följande avgifter.

AGB, avgångsbidragförsäkring	0,01
AGS, avtalsgruppsjukförsäkring	0,59
TFA, trygghetsförsäkring vid	
arbetskada, arbetare	0,01
arbetskada, tjänstemän	0,01
TGL, tjänstegruppliv	0,38
Avtalspension SAF-LO	3,50
Premiefrielseförsäkring	0,51

Minimipremie för 2002 är 250 kr. Avgifterna är oförändrade för år 2002 jämfört med år 2001.

De slutliga AMF-premierna och avgifterna till fonder eller enligt kollektivavtal m.m. grundas på de uppgifter om definitiva årslönesummor som arbetsgivaren lämnar efter premieårets utgång, s.k. försäkringsuppgifter. FORA gör på grundval av dem en årsavräkning och skickar successivt ut slutfakturor (normalt under perioden mars - juni). Om för litet (stort) belopp har erlagts i preliminära premier och avgifter blir ränta debiterad (krediterad).

Av alla debiteringar som kan förekomma på FORA-fakturer 2002 är det alltså endast Pensionspremie och Premiefrielse som ska beläggas med SLP. Pensionsavgifterna av AMF-avgiften går att utläsa direkt av de fakturer som arbetsgivaren erhåller under premieåret liksom av slutfakturan.

ITP för tjänstemän

För tjänstemän måste arbetsgivaren enligt kollektivavtal teckna inte bara TFA utan också försäkring avseende ITP (Industrins och handelns tilläggspension) och TGL (Tjänstegrupplivförsäkring).

ITP tecknas normalt i Alecta. Arbetsgivaren kan dock själv svara för ITP:s ålderspension. Pensionsutfästelsen ska i sådant fall registreras hos PRI (Pensionsregistreringsinstitutet) och kreditförsäkras hos FPG (Försäkringsbolaget Pensionsgaranti, ömsesidigt). I bokföringen redovisas ett sådant åtagande på konto Avsatt till pensioner eller under rubriken Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser samt som avsättning till pensionsstiftelse. Pensionsutbetalningarna sköts av PRI som två gånger per år debiterar den som är ansvarig för pensionsutfästelsen. Utbetalade pensioner liksom pensionsskuld framgår av fakturan. Driftskostnader och moms debiteras i särskilda poster på fakturan.

TGL för tjänstemän

TGL kan tecknas i Alecta eller annat försäkringsbolag. Avgift för TGL grundar inte SLP. För 2002 är avgiften 44 kr per månad och tjänsteman; för 2001 var den 42 kr.

Debiteringen av ITP-avgifter

ITP administreras normalt av Alecta, medan TGL alltså kan tecknas även hos annan än Alecta. Avgift till Alecta ska ingå i underlaget för SLP utom den del som avser TGL, om den tecknats hos Alecta, och ITP:s sjukpension (ITP-S). Av fakturorna från Alecta har hittills endast kunnat utläsas summa avgift per anställd (försäkrad). Om TGL tecknats i Alecta, ingår även TGL-avgiften i angiven summa.

Pensionsmedförande lön enligt ITP-planen är kontant lön jämte förmåner i form av kost och bostad värderade enligt källskatteta-bell. Andra förmåner, t.ex. bilförmån, medför inte rätt till ITP.

Enligt ITP-avtalet är årslönen lika med den pensionsmedförande månadslönen multiplicerad med 12,2 semesterlön och semester-tillägg är på så sätt beaktade. Oavsett bokslutstidpunkt ska därför ingen reservering ske för beräknad ITP-avgift avseende årets semesterlöneskuld, utan endast upplupna ITP-avgifter bör förekomma bland interimsskulderna (KR Jönköping 1999-08-30, mål nr 5280-97, KR Göteborg 2000-02-16, mål nr 1064-1066, KR Stockholm 2001-10-22, mål nr 8308-8310-95).

SLP bör således påföras på grundval av de av Alecta faktiskt de-

biterade premierna (inkl. retroaktiva premier) för beskattningsåret (bokföringsmässiga grunder) med undantag för:

TGL-premien (om TGL tecknats i Alecta), vilken under 2002 är 44 kr per månad och tjänsteman

Sjukpensionspremien som utgör 0,10 %/0,37 % av årslönesumman.

Avgifter till Alecta betalas månadsvis. Löneändringar ska rapporteras löpande. Retroaktiva lönehöjningar föranleder debitering av retroaktiva premier. På retroaktiva premier tas en avgift, premietillägg, ut. Vid försenad betalning av månadspremie tas dröjsmålsränta ut. Om månadspremien betalas före den sista betalningsdagen gottskrivs i gengäld ränta.

Premietillägg (dvs. avgifterna på de retroaktiva premierna) samt räntor redovisas i en extra trettonde faktura som utfärdas i början av året efter premieåret. Debet- och/eller krediträntorna ska inte påverka underlaget för SLP. Detsamma torde gälla i fråga om premietilläggen. Själva de retroaktiva premierna ska däremot medräknas med undantag för TGL-avgifter och sjukpensionspremie enligt ovan.

**Kostnadsutjämn-
ning mellan ar-
betsgivare**

Om en arbetsgivare tryggar pensionsutfästelser enligt allmän pensionsplan och planen innehåller bestämmelser om utjämnning av pensionskostnader mellan olika arbetsgivare och erlägger avgifter enligt dessa bestämmelser ska avgifterna ingå i beskattningsunderlaget till SLP såsom en försäkringspremie enligt 2 § a) SLPL. Motsvarande ersättningar som en arbetsgivare erhåller för utjämnning av pensionskostnader reducerar däremot inte beskattningsunderlaget till SLP.

**AMF, ITP och
TGL för egen före-
tagare**

Egen företagare omfattas inte automatiskt av de kollektivavtalsreglerade försäkringarna för arbetare och tjänstemän. Med egen företagare förstås i detta sammanhang enskild näringsidkare, handelsbolagsdelägare och dennes i företaget verksam make, komplementär i kommanditbolag och aktieägare, som ensam eller tillsammans med annan aktieägare äger minst en tredjedel av aktierna, och dennes i företaget verksam make. Med annan aktieägare avses

- för AMF-försäkringarna: make, registrerad partner, barn och föräldrar
- för ITP: make och barn
- för TGL-tjänstemän: make.

Egen företagare kan emellertid frivilligt ansluta sig till ITP. Bedrivs verksamheten som enskild firma kan företagaren anslutas

tillsammans med tjänstemän. Alecta debiterar alltid avgifterna för egen företagare på separata fakturor.

Egen företagare kan även teckna AMF-försäkring (utom AGB) för egen del. Make till näringsidkare/handelsbolagsdelägare kan teckna egen AMF-försäkring om han/hon är verksam i företaget.

Om enskild näringsidkare, handelsbolagsdelägare eller komplementär i kommanditbolag utnyttjar möjligheten att frivilligt teckna den nya avtalspensionen mellan LO och SAF och/eller ansluta sig till ITP är premie som erläggs för pensionsavgifter avdragsgilla i inkomstslaget näringsverksamhet. SLP på avdrag för egen P-försäkringsavgift i näringsverksamhet påförs med 24,26 % (se avsnitt 12.1.3 nedan).

12.1.3 SLP-E

Fysiska personer och dödsbon som driver näringsverksamhet i enskild firma eller handelsbolag har rätt att göra avdrag i förvärvskällan för avgifter för egna P-försäkringar och för inbetalningar på eget pensionssparkonto (16 kap. 32 § IL). De regler som gäller vid inkomsttaxeringen behandlas närmare i del 2 avsnitt 23.

Att avdrag för egna avgifter görs vid beräkningen av intäkt av näringsverksamhet betyder att avdraget reducerar underlaget för egenavgifter i förvärvskällan. En princip vid skattereformen är emellertid att alla förvärvsinkomster ska beläggas med socialavgifter eller motsvarande skatt. För pensionsförmåner har den lösningen valts att SLP så långt det är möjligt tas ut i takt med in-tjänandet. Att SLP på otryggad tjänstepension tas ut i takt med utbetalandet framgår av avsnitt 12.1.1 ovan.

Skatteunderlag

En enskild person eller ett dödsbo som med stöd av 16 kap. 32 § IL medges avdrag för avgift för egen P-försäkring eller för inbetalningar på pensionssparkonto ska betala SLP på avgiften (3 § SLPL). Skatteunderlaget bestäms alltså av det avdrag som medges i näringsverksamhet vid inkomsttaxeringen. Jfr SLP på tryggade tjänstepensionsutfästelser där det vid inkomsttaxeringen medgivna avdraget saknar betydelse. Egen P-försäkring och inbetalningar på pensionssparkonto som dras av som allmänt avdrag eller i inkomstslaget kapital ska aldrig räknas in i skatteunderlaget.

F-skattsedel saknas o.d.

För främst näringsidkare som inte har F-skattsedel men som ändå haft näringsinkomst av utfört arbete och som har pensionssparat gäller numera en särskild regel om reducering av underlaget för särskild löneskatt (3 § st. 3 SLPL). Regeln ska förhindra att en form av dubbla avgifter/skatter påförs.

Regeln innebär följande. Till den del avdrag för pensionsförsäkringspremie eller avdrag för inbetalning på pensionssparkonto måste göras från sådan ersättning som har utgjort underlag för arbetsgivaravgifter (eller särskild löneskatt på förvärvsinkomster) ska särskild löneskatt på pensionskostnader inte betalas. Detta betyder att om näringsidkaren har haft både sådana inkomster och inkomster som han ska betala egenavgifter på ska avdraget när man beräknar särskild löneskatt på pensionskostnader i första hand minska den del av inkomsten från näringsverksamheten som utgör underlag för egenavgifter.

Exempel

En näringsidkare som inte har F-skattsedel har dels inkomster från sin konsultverksamhet, dels från varuförsäljning. För ersättningar i konsultverksamheten betalar uppdragsgivaren arbetsgivaravgifter och de inkomsterna bryts ut ur näringen vid beräkning av pensionsgrundande inkomst (PGI) och anses som inkomst av anställning. För inkomsten av varuförsäljningen betalar näringsidkaren själv egenavgifter och den inkomsten anses som inkomst av annat förvärvsarbete.

Inkomst av all näringsverksamhet, netto efter avdrag, även för pensionsförsäkringspremien	180 000 kr
Inkomster från konsultverksamheten, efter avdrag för kostnader i denna verksamhet	200 000 kr
I näringsverksamheten medgivet	120 000 kr

Underlaget för särskild löneskatt på pensionskostnader beräknas på följande sätt.

Nettot av näringsverksamheten 180 000 kr läggs samman med den avdragna pensionsförsäkringspremien 120 000 kr. Näringsinkomsten före avdraget för premien blir 300 000 kr. Av detta belopp är 200 000 kr redovisat som inkomst av anställning och av sådan näringsinkomst som kan bli underlag för egenavgifter återstår 100 000 kr. Av premien 120 000 kr kan därför bara 100 000 kr dras av från den inkomst som det inte betalats arbetsgivaravgifter på. Underlaget för egenavgifter blir därefter 0 kr. Den återstående delen av premien, dvs. 20 000 kr, måste dras av från inkomster som det har betalats arbetsgivaravgifter på.

Underlaget för särskild löneskatt på pensionskostnader	100 000 kr
Underlaget för egenavgifter i näringen	0 kr
Inkomst av anställning	200 000 kr

Observera att den del av pensionsförsäkringspremien som beta-

	<p>lats med ”anställningsinkomsten” inte ska påverka den pensionsgrundande inkomsten.</p>
Vid inkomsttaxeringen medgivet avdrag	<p>Som framgår av del 2 avsnitt 23 kan avdraget för egen P-försäkring eller inbetalning till pensionssparkonto i näringsverksamhet i vissa fall leda till underskott i förvärvskällan. Även när avdraget leder till underskott anses det medgivet och ska alltså ingå i skatteunderlaget. Om den under beskattningsåret erlagda P-försäkringspremien eller inbetalningen till pensionssparkonto överstiger avdragsutrymmet för det året, kan avgiften i vissa fall utnyttjas för avdrag närmast följande beskattningsår. Vid en sådan ettårig förskjutning kommer avgifterna att ingå i skatteunderlaget för det andra beskattningsåret i den mån avdrag då medges för dessa i näringsverksamhet.</p>
Begrepp	<p>De termer och uttryck som används i SLPL har enligt 12 § SLPL samma betydelse som i IL.</p> <p>TL:s bestämmelser är tillämpliga på SLP. Även reglerna om skattetillägg är tillämpliga (prop. 1991/92:43).</p>
Skattesats	<p>SLP på egna P-försäkringar och inbetalningar på pensionssparkonto som dras av i näringsverksamhet tas ut med 24,26 %.</p>